

מה רצה להשיג באמת?

וכאשר טען לעומתו הפקד לס כי לא היתה להוט כל סיבה לשקר, מאחר שמסמילא היתה צפויה לו תלייה, השיב אייכמן, בעמוד 396: „אבל אצלי קיים אותו המצב, אדוני הפקד. אצלי כבר הצטרפו כל כך הרבה דברים, שהכחשת הזוועות, אותה מייחס לי הוט, גם לא ישנה מאומה לגבי העונש שלי.“

„הראש ישרי מונח על...“

שרב מתן עדותו בפני לס, עוד שרדה לאייכמן גאחה מסוימת, שהמי ריצה אותו לקבל על עצמו את האחריות לכל דבר שנשא את חתימתו. הוא לא רצה להיראות כאדם המשתמש, מתוך פחד, מן האחריות למעשיו. גם זה קשור בפזוזה שהוא סיגל לעצמו — הפזוזה של „קצין גרמני“, המקבל על עצמו את האחריות למעשיו.

בדברו על העדות מסתר בשעתו גנרל הס.ס. פול, מנהל אגף המינהל והכלכלה של הס.ס. שהיה אחראי על מחנות הריכוז והי השמדה, אמר אייכמן, בעמוד 789: „מזור שאדם, שאחרי ככלות הכל היה בעל דרגה של גנרל, מנסה להיחלץ מן העניין בצורה שבאמת אינה מעידה על אומץ לב רב. אני מסוגל להבין איך בעל דרגה כה גבוהה מפתח לקבל על עצמו את האחריות, ומנסה לגולל את הכל על אדם בעל דרגה נמוכה יותר... אמרתי או לעצמי: ראה, ראה, כל עוד הם היו גנרלים, בעלי דרגה וכבוד, נהגו כמלכים, ועכשיו, כשהם יושבים בבית המשפט, או הם מנסים לגולל את הכל על הזולת, ואינם רוצים לקבל שום דבר על עצמם. אז אין להם עוד אומץ לב לקבל על עצמם את האחריות למעשיהם.“

לגמרי אחרת תיאר אייכמן את עצמו, בעמוד הבא: „לא, אדוני הפקד, אסור לאדם לנסות לתחוב לכיסו של הזולת דברים ש הוא עצמו היה מוסמך להם. אני באמת לא לא תוחב את הגירוש לכיסו של מישהו אחר. בשביל זה הייתי אחראי. בשביל זה אני מוכן לקבל את העונש. אמרתי את זה. בשביל זה לא חסר לי אומץ-הלב — אמנם, זה אומץ לב עגום, שאני צריך לגייס כאן, אני יודע זאת — אבל אם אז היה לי העוז להגיד כן? או יש לי היום העוז לומר — בבקשה, אני מוכן, הנה, הראש שלי מונח על — איפה שהוא צריך להיות.“

בהמשך לאותו קטע: „אני לא מנסה היום להטיל על האחרים אחריות לגירוש. אמנם, לא עשיתי, כמובן, את הגירוש על דעת עצמי. זה אינו אפשרי לשום רשות, והרי הלישכה הראשית לבטחון המדינה היתה רשות, וברשות אין איש יכול לעשות ולחזול כאחת נפשו. היתה לי פקודה לזה, ואני אומר את זה: אני צייתי לפקודה הזאת. אבל לא היה לי שום עסק עם ההמתה. האמן נא לי, אדוני הפקד, אני שוב צריך להגיד את זה — לא היתה לי שייכות לזה. אילו היתה לי שייכות לזה, אז הייתי מוכרח איכשהו לגייס את אומץ הלב האזרחי ולהודות בזה היום.“

וכעבור כמה ימים, בעמוד 673: „שילוח ותובלה — על זה מסתובב כאן הכל, אדוני הפקד. אבל אין לזה קשר עם ההמתה, אדוני הפקד. זה ההבדל הגדול.“

אדם אחר יכול להגיד שאין כאן הבדל גדול — אייכמן היה להמית לולא קדם לכך השילוח, והמשלח ידע כי הוא שולח את האנשים להמתה. אך אייכמן נאחז ב„הבדל הגדול“.

בעמוד 677: „אדוני הפקד, אני לא מנסה להתחמק מן העניין. אחרת לא הייתי אומר שאני רוצה להמשיך בעדות. הרי אין מוכרחים אותי למסור עדות... אם העדתי נגד עצמי, הרי זה ישמש חומר נגדי, זה ברור לגמרי... למרות הכל אני ממשיך להעיד, אדוני הפקד. אני לא רוצה להתחמק מן העניין. הרי אינני יכול לעשות זאת, זה גם לא כדאי. כי הרי יש די הותר הוכחות, לא כן, ואני גם בכלל לא רוצה בזה.“

אותה נימה, בעמוד 783: „על סמך העובדות הערומות הריני אשם, על פי המישפטנות, בסיוע לרצח. זה מובן מאלי, אני מבין את זה, מזה אני גם לא מנסה להתחמק — גם אני יכול להתחמק מזה...“

וכעבור כמה ימים נוספים, בעמוד 878, על עניין אחר: „לא, לא, אדוני הפקד, אילו זה היה כך, היה לי אומץ-הלב להודות בזה, בלי שום היסוס — כי מה כבר יכול לקרות לי עוד?“

ושוב, בעניין 160 הקומיסארים הקומוניסטיים היהודיים, אשר היו צריכים להירצח כדי ששולחיהם יונברו לתפוצה שידים גועים בשטראסבורג: „אילו עשיתי זאת, הייתי מודה בזה מייד... 160 איש פחות או יותר — זה לא היה מוסף או גורע ממידת העונש שלי. היית מודה מייד בכל העניין.“

בעמוד 129, לגבי פעולות פקודיו: „אני רוצה שיתעורר הרושם כאילו אני מנסה להסתניג עכשיו מעניין זה. את זה אני יכול, כי גינתר היה סגני הקבוצה, וגם אילו היה מבצע מי יודע איזה פשעים, הרי הייתי צריך לשאת באחריות עבור זה גם עכשיו.“

★ ★ ★

לחיות, לא למות

ל זה נאמר על-ידי אייכמן לפני שפגש בפעם הראשונה בפרקליטו, הד"ר רוברט סרוואציוס. גם לאחר מכן לא השתנה הקו העקרוני: ההודאה בביצוע הגירוש, על פי

ושוב גלובקה: אייכמן מגיש תרשים המוסדות שהשתתפו בהשמדה. בעיגול שמו של גלובקה

פקודה מגבוה, והכחשת כל אחריות ישירה להשמדה. אולם בהשפעת סרוואציוס חל שינוי בנימה הכללית. במקום הגאחה המישפטי הקר, בשבועיים האחרונים שוב לא אמר אייכמן כי ממילא אין הכחשותיו משנות את מידת העונש, וכי מגיע לו עונש-מחית בכל מחיר. עניין העונש לא הוזכר עוד. וחשוב עוד יותר: אייכמן נמנע בהחלט מלקבל אחריות למעשי פקודיו.

בעזרת סרוואציוס פיתח תיאוריה חדשה: שמפקדו, מילר, היה יכול להתקשר באופן ישיר וסודי עם סגנו של אייכמן, גינתר, ולתת לו הוראות שאייכמן לא ידע עליהן, וממילא גם אינו נושא באחריות עבורן. קו זה חווק על-ידי עדותו של קצין הס.ס. הופנקוטן, שהיה זמנית סגנו של מילר כראש לישה 4 (גסטאפו). הלה אישר שמילר נהג להטיל על פקידים נמוכים יותר משימות מיוחדות וסודיות, שלא בדרך נתיבי-הפקוד הגייליים.

כל כיום, אחרי שיחותיו המפורטות עם סרוואציוס, שוב אין אייכמן מוכן לקבל על עצמו שום אחריות לשום דבר — פרט לאותם המקרים בהם מוכחת אחריות זו על-ידי מיסמכים שאי אפשר לערער עליהם.

כך התגבשה ההגנה של אייכמן, בהשפעת סניגורו, סופית בקחים הבאים:

- השמדת היהודים היתה פרי יוזמתם של הפירר, שרי הממשלה הגרמנית ומפקדי הצבא.
- הפקודות לביצוע המעשי באו מן הדרג העליון של הרייך — כשכל שר מתחרה עם רעהו. בממלכת הס.ס. באו הפקודות מידי הימלר עצמו, היידריך, קאלטנברונר ומילר.
- הביצוע המעשי נעשה על-ידי הרשויות הנמוכות — יחידות הס.ס., הצבא הגרמני (המשך בעמוד 14)